

Muuseumi näitus üllatab 188 nukuga

NÄITUS

Andres Tohver
andres@harjuelu.ee

Oktoobri keskel pandi Kolga muuseumis üles Juta Blande nukunäitus. Blande on 75-aastane Raplamaal Kodila külas elav daam, kelle huvi nukukude vastu sai alguse koolilaste ja täiskasvanute näiteringi juhendades.

Juta Blande nukud olid suvel Hageri muuseumis. Kui Kolga muuseumi juhataja Ulvi Meier tundis huvi, kas näituse võiks üles panna Kolga muuseumi, oli vanaproua kohe rõõmuga nõus. Ehkki tegemist on nukukudega, pakub näitus täiskasvanutele ehk enamgi vaatamissoo. Et Blande on tausta poolest näitejuht, paiknevad nukud gruppides, moodustades stseene.

Lustakad stseenid

Milliseid stseene me siis näeme? Silma hakkab "Mõisa on

pidu", kus samovari ja küünlaga laua ääres lastakse hea maitsta nii puuviljadel kui prael. "Pulmad" kujutab valge kleidiga pruuti ja kena kübaraga meest, kelle taga on pulmalised, kõrval veimevakk ja ees kõnet pidav kirikuõpetaja.

"Kungla rahvas" näitab kandlega Vanemuist, möögaga Kalevipoega ja saarepiigat. Kompositsioonist leiab sinimustvalge Eesti lipu.

On ka "Laulupidu", kus proudad ja poisid dirigendi juhtimisel laulu löövad.

"Mõisa teomehed" kujutab pärisorjade rasket argipäeva – ei puudu karistamine peksupingil. "Kõrts" annab ülevaate joomingust, kus üks purjutajatest, pudel peos, sinise silma ja verise ninaga põrandal lebab.

Uuemat aega kajastab "Balti kett", kus Eesti, Läti ja Leedu seisavad käsikäes reas. Omaette rubriigi Blande kollektsioonis moodustavad mujalt maailmast toodud rahvarõivastes nukud, mis Kolga muuseumis on kõrvaltoas klaasi all.

Nukukude seljas näeb Vigala,

Nõnda näeb välja "Kõrts".

2x Andres Tohver

Risti, Muhu, Kihnu, Saaremaa, Rapla, Rõuge, Tõstamaa, Suure-Jaani ja mitme muu kandi rahvarõivad. Põhjalikkust näitab seegi, et naiste kostüümid on tehtud alusseelikuga.

Pulga ja purgiga

Kuidas need nukud ikkagi valminud on? Tihti peidab end Blande ömmeldud kostüümi all

mõne nõukogudeaegse nuku keha, näiteks Uku meistrite käe all valminud nukk Tiina.

Osad kehad pärinevad saksa nukukudelt, aga silma hakkab ka Barbie, kellele on seljas Pühalepa rõivad. Barbie kasuks räägib nimelt asjaolu, et nukul on pikad jalad, mis teeb kostüümi õmblemise ja nuku riietamise kergemaks.

Kompositsioon "Mõisa teomehed".

Et poissnukkude kehasid on raskem leida kui tüdrukukukke, on Blande vahel meesterahva riided selga sobitanud tüdrukukule.

Tervet keha pole ilmtingimata vaja, sest puuduva kehaosa saab ju juurde teha. Sageli on võetud olemasoleva nuku pea ja pistetud pulga otsa, mille alumine ots seisab purgi sees. Peale, pulgale ja purgile on ümber õmmeldud kostüüm. Sellest tuleb ka näituse nimi "Vanale nukule uus elu".

Proua väidab, et kokku on ta

meisterdanud 400 nukku, aga osad neist on ta kas ära müünud või kinkinud, muuhulga välismaalastele ja väliseestlastele. Kolga muuseumis on väljas 188 nukku, kui inimestele lisaks arvata selle numbri sisse ka kõik kompositsioonide loomakesed.

Nukud on valminud Blande pensionipõlves viimase paarikümne aasta jooksul. Et proua üks tütardest on käsitööhuviline ja meisterdab samuti nukke, võib eeldada, et perekondlik traditsioon jätkub uue põlvkonna toel. ■

RAE VALLAVALITSUS TEATAB:

Detailplaneeringute koostamise algatamised

• Järveküla Talutaguse kinnistu ja lähiala detailplaneering, algatatud Rae Vallavalitsuse 02.10.2018 korraldusega nr 1278. Planeeritav ala asub Järveküla põhjaosas, perspektiivse Väljaotsa tee ääres, olemasolevate ja varem planeeritud väikeelamute piirkonnas. Juurdepääs planeeritavale alale on planeeritud 22.11.2016 Rae Vallavalitsuse korraldusega nr 1678 kehtestatud Järveküla Hiimäe kinnistute piirkonna ja lähiala detailplaneeringuga kavandatud Väljaotsa tee pikenduselt. Planeeringuala suurus on ligikaudu 0,9 ha. Detailplaneeringu koostamise eesmärgiks on muuta 22.11.2016 Rae Vallavalitsuse korraldusega nr 1678 kehtestatud Järveküla Hiimäe kinnistute piirkonna ja lähiala detailplaneeringu lahendust pos nr 36 osas ning jagada maatulundusmaa sihtotstarbega kinnistust välja elamumaa ja transpordimaa kinnistud, määrata ehitusõigus, hoonestustingimused, lahendada juurdepääsud, liikluskorraldus ja tehnovõrkudega varustamine ning haljastus. Detailplaneeringu koostamise eesmärk on kooskõlas Rae valla üldplaneeringuga, mille järgi planeeritava ala juhtotstarbeks on määratud perspektiivne elamumaa juhtotstarve.

• Järveküla Väljaotsa tee 24 kinnistu ja lähiala detailplaneering, algatatud Rae Vallavalitsuse 02.10.2018 korraldusega nr 1279. Planeeritav ala asub Järveküla põhjaosas, perspektiivse Väljaotsa tee ääres, olemasolevate ja varem planeeritud väikeelamute piirkonnas. Juurdepääs planeeritavale alale on planeeritud 22.11.2016 Rae Vallavalitsuse korraldusega nr 1678 kehtestatud Järveküla Hiimäe kinnistute piirkonna ja lähiala detailplaneeringuga kavandatud Väljaotsa tee pikenduselt. Täiendav juurdepääs planeeritavale alale on kavandatud olemasolevalt Väljaotsa tee T4 kinnistult. Planeeringuala suurus on ligikaudu 1,8 ha. Detailplaneeringu koostamise eesmärgiks on muuta 22.11.2016 Rae Vallavalitsuse korraldusega nr 1678 kehtestatud Järveküla Hiimäe kinnistute piirkonna ja lähiala detailplaneeringu lahendust pos nr 34 osas ning jagada maatulundusmaa sihtotstarbega kinnistust välja elamumaa, transpordimaa ja üldkasutatava maa kinnistud, määrata ehitusõigus, hoonestustingimused, lahendada juurdepääsud, liikluskorraldus ja tehnovõrkudega varustamine ning haljastus. Detailplaneeringu koostamise eesmärk on kooskõlas Rae valla üldplaneeringuga, mille järgi planeeritava ala juhtotstarbeks on määratud perspektiivne elamumaa juhtotstarve.

• Patika küla Ammuta kinnistu detailplaneering, algatatud Rae Vallavalitsuse 05.10.2018 korraldusega nr 1323. Planeeritav ala asub Patika külas avalikult kasutatavate Tallinn-Tartu maantee ja Jüri-Vaida tee ääres ning Jüri-Vaida teelt on ette nähtud juurdepääs moodustatavatele elamumaa kruntidele. Planeeringuala suurus on ligikaudu 2,0 ha. Detailplaneeringu koostamise eesmärgiks on jagada olemasolevast maatulundusmaa sihtotstarbelisest kinnistust välja neli elamumaa sihtotstarbelist kinnistut ning ülejäänud osal säilitada maatulundusmaa sihtotstarve, seada elamumaa kruntidele ehitusõigus ja hoonestustingimused, lahendada juurdepääsud, liikluskorraldus ja tehnovõrkudega varustamine ning haljastus. Detailplaneeringu koostamise eesmärk on kooskõlas Rae valla üldplaneeringuga, mille järgi planeeritava ala juhtotstarbeks on määratud osaliselt perspektiivne elamumaa, olemasolev elamumaa hajaasustuses ning juhtotstarbete maa. Kinnistu jääb vähesel määral rohevõrgustikku.

Detailplaneeringute vastuvõtmised ja avalikud väljapanekud 19.11.–02.12.2018 Rae Vallavalitsuses Aruküla tee 9. Vastuväiteid ja ettepanekuid detailplaneeringute osas esitada hiljemalt 02.12.2018

• Assaku aleviku Veski tee 29 kinnistu detailplaneering, algatatud Rae Vallavalitsuse 16.01.2018 korraldusega nr 66 ning vastu võetud 23.10.2018 korraldusega nr 1385. Planeeritav ala asub Assaku alevikus Veski tee ääres, olemasolevate ja perspektiivsete väikeelamute alal. Juurdepääs planeeritavale elamumaa krundile nähakse ette avalikult kasutatavalt Veski teelt. Planeeringuala suurus on ligikaudu 0,53 ha. Detailplaneeringu koostamise eesmärgiks on jagada olemasolevast maatulundusmaa sihtotstarbelisest kinnistust välja üks elamumaa sihtotstarbeline kinnistu, üks transpordimaa kinnistu Veski tee laienduse eesmär-

gil ning ülejäänud osal säilitada maatulundusmaa sihtotstarve, seada elamumaa krundile ehitusõigus ja hoonestustingimused, lahendada juurdepääsud, liikluskorraldus ja tehnovõrkudega varustamine ning haljastus. Detailplaneeringu koostamise eesmärk on kooskõlas Rae valla üldplaneeringuga, mille järgi planeeritava ala juhtotstarbeks on määratud haljasala ja parkmetsamaa. Planeeritav ala naaberkinnistutel on olemasolevad ning perspektiivsed elamumaa juhtotstarbega alad. Üldplaneeringu järgne maakasutuse lahendus on planeeritava kinnistu omaniku suhtes liialt omandid kitsendav ning piirav, detailplaneeringuga täpsustakse üldplaneeringu järgset maakasutust. Planeeritaval alal säilitatakse valdavas enamuses kinnistu senine sihtotstarve ning sinna ehitusõigust ei määrata. Ühe uue elamumaa krundi moodustamist ei saa lugeda üldplaneeringu oluliseks või ulatuslikuks muutmiseks.

• Assaku aleviku Veski tee 29 kinnistu detailplaneering, algatatud Rae Vallavalitsuse 24.10.2017 korraldusega nr 1483 ning vastu võetud 23.10.2018 korraldusega nr 1387. Planeeritav ala asub Aruvalla küla, Piuga kruusakarjäär läheduses. Juurdepääs planeeritavale alale nähakse ette Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa tee kogujateelt algavalt kruuskattega Halli teelt. Planeeringuala suurus on ligikaudu 6,6 ha. Detailplaneeringu koostamise eesmärgiks on jagada Takle kinnistust välja üks elamumaa sihtotstarbeline kinnistu ning ülejäänud osas säilitada maatulundusmaa sihtotstarve, seada ehitusõigus ja hoonestustingimused, lahendada juurdepääsud, liikluskorraldus ja tehnovõrkudega varustamine ning haljastus. Detailplaneeringu koostamise eesmärk on kooskõlas Rae valla üldplaneeringuga, mille järgi planeeritavale ala juhtotstarvet määratud ei ole. Planeeritav ala paikneb rohevõrgustikus. Planeeritaval alal rohevõrgustik 90% ulatuses kinnistu suurusel säilitatakse ning sinna ehitusõigust ei määrata. Ühe uue elamumaa krundi moodustamist ei saa lugeda üldplaneeringu oluliseks või ulatuslikuks muutmiseks.

Detailplaneeringute kehtestamine

• Jüri aleviku Talli tn 2 ja Aruküla tee 22 kinnistute ning lähiala detailplaneering, kehtestatud Rae Vallavolikogu 16.10.2018 otsusega nr 54. Planeeritav ala asub Jüri alevikus avalikult kasutatavate Talli tänava ja Aruküla tee ristmiku nurgas. Juurdepääs moodustatavale krundile planeeritakse Talli tänavalt. Planeeringuala suurus kokku on ligikaudu 4 ha. Detailplaneeringu koostamise eesmärgiks on muuta kinnistute senised sihtotstarbed ühiskondlike ehitiste maa sihtotstarbeks, moodustada krundid, millele perspektiivselt rajada riigigümnaasiumi hoone ja spordihoone, määrata ehitusõigus ja hoonestustingimused, lahendada juurdepääsud, liikluskorraldus ja tehnovõrkudega varustamine ja haljastus. Detailplaneering on Rae Vallavolikogu 20.09.2013 otsusega nr 390 kehtestatud Rae valla Jüri aleviku ja sellega piirnevate Aaviku, Vaskjala ja Karla külaosade üldplaneeringut muutev, kuna asub üldplaneeringu järgselt haljasmaa juhtotstarbega määratud alal.

• Patika küla Kriile, Töökoja ja Ädala kinnistute ning lähiala detailplaneering, kehtestatud Rae Vallavalitsuse 23.10.2018 korraldusega nr 1384. Planeeritav ala asub Patika külas, Tallinn-Tartu maantee ja Jüri-Vaida tee vahelisel alal. Juurdepääs planeeritavale alale nähakse ette riigimaanteelt nr 11114 Jüri-Vaida tee ning riigimaanteelt nr 1118 Patika tee. Planeeringuala suurus kokku on ligikaudu 3,7 ha. Detailplaneeringu koostamise eesmärgiks on Kriile kinnistust jagada välja üks tootmismaa ja üks transpordimaa sihtotstarbega kinnistu ning ülejäänud osal säilitada maatulundusmaa sihtotstarve sihtotstarbega, määrata hoonestustingimused, lahendada juurdepääsud ning haljastus. Tehnovõrkudega varustamine lahendada Töökoja ja Ädala kinnistute olemasoleva taristu baasil. Detailplaneeringu koostamise eesmärk on kooskõlas Rae valla üldplaneeringuga, mille järgi on planeeritava ala juhtotstarbeks määratud tootmismaa ja juhtotstarbete maa. Planeeritava ala põhjaosas paikneb rohevõrgustik. Planeeritaval alal paiknev rohevõrgustik säilitatakse ning sinna ehitusõigust ei määrata. Olemasolevate tootmismaa kruntide vahele ühe täiendava tootmismaa krundi moodustamist ei saa lugeda üldplaneeringu oluliseks või ulatuslikuks muutmiseks.

Täiendavalt on üld- ja detailplaneeringutega seotud materjalidega võimalik tutvuda <http://gis.rae.ee>.

Saue gümnaasiumi kehalise kasvatusõpetaja Ann Lemnits ja spordikeskuse juhataja Terje Toomingas.

Sirje Piirsoo

Saue linnas valmib augustiks moodne spordihall

Ühinenud Saue valla esimesel sünnipäeval, 24. oktoobril, pandi Saue gümnaasiumi kõrval nurgakivi uuele spordihallile. Koos sellega uuendatakse ka praegune ujula, rajatis valmib uue kooliaasta alguseks.

Allar Viivik

allar@harjuelu.ee

Spordihall kerkib Saue gümnaasiumi vahetusse naabrusesse, ujula ja staadioni vahelisele alale. Ehitatakse uus spordihoone ja rekonstrueeritakse praegune ujula. Investeeringu koguhind on 3,8 miljonit eurot ning vald katab selle omavahenditest.

Saue Spordirajatised OÜ juhatusel liige Tõnis Ilp ütles Harju Elule, et ehitus algas tänavu juulis. Leping sõlmiti Astlanda Ehitus OÜga 9. mail. Oktoobris käib halli seinapaneelide paigaldamine. "Halli valmimistähtaeg on järgmise aasta 31. august. Praegu püsib ehitaja graafikus," kinnitas Ilp.

Tema sõnul projekteeris halli Sweco Projekt AS ning omanikujärelevalvet teeb ATLM Group OÜ. "Projekteerimine algus enne valdade ja linna ühinemist.

Algataja oli Saue linn," selgitas mees.

Rajatava spordihalli pindala on 5000 ruutmeetrit. Sinna on projekteeritud sisejalgpalliväljak, kergetõustikuala, jõusaal ja rühmatreenigute ruumid. Hallis on võimalik tegelda vibuspordiga. Tribüünid pealtvaatajatele on teiseldatavad. Ilp ütles, et spordirajatises saab korraldada Eesti tasemel võistlusi.

Uus spordihall on osaliselt koolihoone ja ujula kõrval ning moodustab staadionile täispikkuses tausta. Halli saab sisse praegusest ujula uksest. Ujula basseiniid ja basseiniruumi põrand saavad renoveerimisel uue katte, ruumid sanitaarremondi, vahetatakse välja hoone soojustus ja fassaadikatted.

Saue linn saab korraldada spordihalli, Laagris on tennisehall ja kooli spordihoone. Kuhu rajatakse veel spordihalle või staadioneid? "Projekteerimisel on Laagri külje alla rajatav Koru algkool. Selle juurde kuulub võimla ja staadion. Koos riigigümnaasiumi rajamisega Laagrisse ehitatakse kompleksi ka spordisaal," ütles Tõnis Ilp. Lisaks on vallas plaanis väiksema ja mitmetotstarbeliste väliväljakute rajamine. ■